

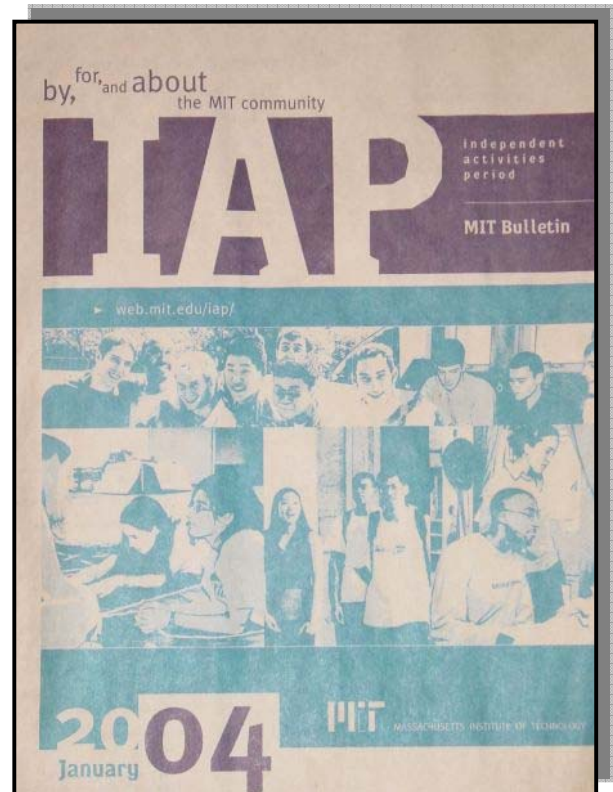
ประสบการณ์หนึ่งเดือนจาก ช่วงกิจกรรมอิสระที่ MIT

อติชาต เกตตะพันธุ์

๒๔ มกราคม ๒๕๔๗

บอสตัน สหรัฐอเมริกา

ผมมีโอกาสที่ได้มาศึกษาที่ MIT (Massachusetts Institute of Technology) อันเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่นี้มีกิจกรรมทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ทำตลอดเวลาจนแทบจะลืมคำว่า “เวลาว่าง” ไปเลย แม้ช่วงปิดเทอมระหว่างภาคเรียน ที่มหาวิทยาลัยก็มีกิจกรรมให้ทำเสมอ ช่วง ๔ สัปดาห์ในเดือนมกราคมเป็นช่วงที่เรียกว่า ช่วงกิจกรรมอิสระ (Independent Activities Period – IAP) มีกิจกรรมให้ทำมากมาย ตั้งแต่ เยี่ยมชมห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หอดูดาว ทัศนศึกษาเกี่ยวกับศิลปะและสถาปัตยกรรมในเมืองบอสตัน เรียนภาษาต่างประเทศ ศึกษาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ฝึกการทำสมาธิ เรียนการเชิดสิงโต หัดทำซูชิ (Sushi) แนวคิดการจัด IAP นั้นน่าสนใจมาก การที่ผมได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม IAP ด้วยตัวเองทำให้ได้เข้าใจแนวคิดและการจัดการ รวมทั้งวัฒนธรรมของสมาชิกของ MIT และคนในสหรัฐอเมริกาได้ดีขึ้น

IAP นี้ได้ถือกำเนิดมานานกว่า ๓๐ ปี โดยเน้นให้สมาชิกของ MIT ซึ่งรวมทั้ง นักศึกษา อาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัย และศิษย์เก่า ได้มีโอกาสจัดกิจกรรม ให้ทุนสนับสนุน หรือเข้าร่วมกิจกรรม ผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเยี่ยมชมห้องทดลองและพิพิธภัณฑ์ การชมภาพยนตร์สารคดีและภาพยนตร์ทั่วไป การชมดนตรี และการแข่งขันต่างๆ อีกมากมาย รวมทั้งยังมี การบรรยาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสอนทำสิ่งต่างๆ อีกด้วย

ในภาคเรียนปกติอาจารย์และนักศึกษาอาจไม่สามารถหาเวลาที่จะจัด หรือทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันมากนัก แต่ในช่วง IAP นี้เราจะได้เห็นรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ และแปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนในภาคเรียนปกติ การทำกิจกรรมในช่วง IAP นี้ก็ยืดหยุ่นกว่า และอาจารย์มีเวลาให้นักศึกษามากกว่าด้วย สำหรับอาจารย์บางท่านก็อาจถือเป็น

โอกาสที่จะได้ทดลองทำกิจกรรมใหม่ๆ ซึ่งอาจนำไปใช้ในการสอนและการทำวิจัยอีกด้วย ส่วนนักศึกษาก็มีโอกาสจัดกิจกรรมของตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนสนใจ

กิจกรรมส่วนใหญ่ไม่มีหน่วยกิตการเรียน และกิจกรรมราว ๕๐ เปอร์เซ็นต์นั้นทุกคนสามารถเข้าไปร่วมได้เลยโดยไม่ต้องลงชื่อล่วงหน้า นอกจากนี้บางกิจกรรมก็อาจมีสอนซ้ำหลายครั้งในเวลาที่แตกต่างกัน เช่น การสอนใช้โปรแกรม Latex ซึ่งใช้ในการพิมพ์ผลงานทางวิชาการในหลายสาขานั้น ได้มีการสอนซ้ำมากถึงห้าครั้งในหลายสัปดาห์ ณ เวลา ๑๒.๐๐ น. ๑๕.๐๐ น. และ ๒๐.๐๐ น. นอกจากนี้ MIT ยังได้พิมพ์เอกสารแจกฟรีเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของ IAP ให้แก่สมาชิกของมหาวิทยาลัยได้รับทราบล่วงหน้า และมี [เว็บไซต์](#) ที่แนะนำข้อมูลล่าสุดอยู่เสมอ คงสังเกตได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมนั้นยืดหยุ่นและหลากหลาย ดังนั้นจึงไม่ต้องแปลกใจว่า ทำไมสมาชิกของ MIT จำนวนมากจึงเลือกอยู่ที่มหาวิทยาลัยเพื่อที่จะได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในช่วง IAP ทั้งที่เป็นช่วงปิดเทอมและอยู่ในช่วงที่หนาวที่สุดของปี บางวันอุณหภูมิสูงสุดที่ -๘ องศาเซลเซียส และในปีในช่วงที่มีลมพัดแรงตอนกลางคืนอากาศหนาวถึง - ๒๖ องศาเซลเซียสเลยทีเดียว

ผมเองนั้นก็ตื่นเต้นไม่น้อยที่ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม โดยผมวางแผนไว้เบื้องต้นว่า จะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ๓๐ กิจกรรม แต่เนื่องจากผมกำลังทำวิจัยอย่างเข้มข้นในขณะนี้ด้วย ก็เลยต้องตัดใจและเข้าร่วมแค่บางกิจกรรมคงที่จะเล่าสู่กันฟังต่อไปครับ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เห็นภาพพจน์ของกิจกรรมในช่วง IAP มากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการเรียนของผมมากที่สุดก็เห็นจะไม่พ้น การเรียนคอร์สสั้นๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ อาทิเช่น Maple Matlab Emacs และ Latex เป็นต้น ผู้ที่มาสอนก็เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หรือระดับปริญญาตรี ซึ่งมาสอนในเรื่องที่เขาถนัด นักศึกษาเหล่านี้จะได้รับค่าสอนและสามารถนำประสบการณ์การสอนของตนไปใช้ในการสมัครงาน หรือสมัครศึกษาต่อได้อีกด้วย แต่ละวิชาที่ผมเรียนใช้เวลาแค่หนึ่งชั่วโมง (แต่บางวิชาอาจใช้เวลานานถึง ๑๒ ชั่วโมง) มีการเตรียมเอกสารประกอบการสอนมาเป็นอย่างดี ในวิชาที่ผมเรียนข้างต้นแม้ผู้สอนจะพูดโดยใช้แผ่นใสประกอบการบรรยาย แต่ก็ไม่ยากนักที่จะทำความเข้าใจเนื้อหาที่สอน และเข้าใจมากขึ้นเมื่อกลับไปอ่านเอกสารที่แจกให้อีกครั้ง แม้ว่าผมจะไม่เคยใช้โปรแกรมทางคณิตศาสตร์ที่ชื่อว่า Maple มาก่อนและใช้เวลาเรียนเพียงแค่หนึ่งชั่วโมงเท่านั้น แต่หลังเรียนจบแล้ว ผมก็มีความรู้ความสามารถพอที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะใช้ซอฟต์แวร์ในการตรวจสอบการคำนวณที่ซับซ้อนสำหรับงานวิจัยของผมในวันรุ่งขึ้นได้ทันที

สัปดาห์ที่ผ่านมาผมได้มีโอกาสร่วมงาน การแสดงดนตรีประจำปีของสมาชิกของภาควิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งมีอาจารย์และนักศึกษาในภาควิชาฯ มาร่วมแสดงดนตรีกัน อย่างคับคั่งรวมสองชั่วโมงเต็ม เครื่องดนตรีที่ใช้มีทั้ง เปียโน

ไวโอลิน กีตาร์ ฟลูต แซกโซโฟน พิณแบนโจ (Banjo) และเครื่องดนตรีที่ผมไม่รู้จักอีกหลายชิ้น นอกจากนี้ยังมีการร้องเพลงประกอบดนตรี และการอ่านบทกวีอีกด้วย หลังจากการแสดงก็มีอาหารและเครื่องดื่มแจกผู้เข้าร่วมงาน

ตลอดสี่สัปดาห์ในช่วง IAP มีการฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับคำบรรยายของนักฟิสิกส์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลกคนหนึ่งชื่อ **Richard Feynman** รวม ๑๐ เรื่อง ตั้งแต่เรื่อง ความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ ไปถึง ความแตกต่างระหว่างอดีตและอนาคต ทุกคนที่รู้ว่าสมาชิกที่ MIT นั้นงานยุ่งแค่ไหน ดังนั้นจึงไม่แปลกใจที่กิจกรรมนี้จัดขึ้นระหว่างเวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๓๐ น. ซึ่งทำให้มีผู้เข้าชมมากถึง ๑๕๐ คน และครั้งหนึ่งในนั้นรวมทั้งผมด้วยก็นำเอาอาหารเข้าไปรับประทานในขณะที่เข้าชม เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลา

รายการที่ผมประทับใจมากที่สุดก็คงจะเป็นโอกาสที่ได้ไปร่วมทำ **กิจกรรมอาสาสมัครที่บ้านพักคนไร้บ้าน (Homeless Shelter)** ที่ชื่อว่า CASPAR ซึ่งอยู่ติดกับหอพักนักศึกษาแห่งหนึ่งของ MIT กิจกรรมนี้จัดโดยกลุ่มนักศึกษาที่เรียกตนเองว่า Hunger Action Group โดยจัดกิจกรรมในช่วง IAP ถึงแปดครั้ง เพื่อให้นักศึกษา MIT ได้มีโอกาสทำกิจกรรมอาสาสมัครแก่คนไร้บ้าน ในวันที่ผมไปนั้นมีนักศึกษามาร่วม ๑๑ คน คือนั้นนี้อากาศนอกอาคารหนาวราว -๑๐ องศาเซลเซียส นั่นอาจเป็นเหตุให้มีผู้ไร้บ้านมาร่วมมากถึง ๕๐ คนในคืนนี้ ในจำนวนนั้นมีผู้หญิงอยู่ประมาณ ๕ คน มีทั้งคนผิวขาว ผิวดำ และเชื้อสายลาติน (น่าสังเกตมากกว่าไม่มีคนเชื้อสายเอเชียเลย) ที่นั่นเขามีโทรทัศน์ให้ชม มีหนังสือให้อ่านหลายประเภทราว ๕๐ เล่ม นอกจากนี้ยังมีที่พักรอด้วย แต่เข้าใจว่ามีกำหนดระยะเวลาที่จะพักได้ในแต่ละครั้ง ดังนั้นคนที่มาคืนนี้ก็มักมีที่พักรอที่นี่และที่อื่น นอกจากนี้ก็มีบริการซักผ้า และมีอาหารแจกวันละมื้อในตอนเย็น

พวกเราได้ใช้เวลาอยู่ที่ CASPAR ตั้งแต่ ๑๖.๓๐-๑๘.๓๐ น. เริ่มจากการทำสัลดผัก และสปาเก็ตตี้กับไส้กรอกหมูในซอสมะเขือเทศ เราเริ่มให้บริการทุกคนด้วยการเสิร์ฟเครื่องดื่มพร้อมทั้งขนมปังและสลัดที่โต๊ะที่พวกเขาั่งรออยู่ จากนั้นเขาก็เดินมารับสปาเก็ตตี้ด้วยตนเองที่จุดรับอาหาร สำหรับคนที่เดินลำบากก็จะมีบริการนำอาหารไปส่งให้ถึงที่นั่ง พวกเราได้ทำความสะอาดและก็มีโอกาสไปพูดคุยกับคนเหล่านั้นบ้างพอสมควร คนไร้บ้านเหล่านี้น่าสงสาร

มาก เพราะช่วงนี้อากาศหนาวมาก นอกจากนี้ยังมองได้ชัดว่าหลายคนมีปัญหาสุขภาพจิตมาก พวกเราสังเกตเห็นได้ว่าพวกเขามีความประทับใจที่พวกเรามาช่วยเหลืองานที่นี่ เขาขอบคุณเมื่อพวกเราทำสิ่งดีให้ บางคนก็อยากมาคุยกับพวกเรามาก คนหนึ่งบอกว่า เขามาจากประเทศกัวเตมาลา เขาพูดอังกฤษได้ไม่คล่องนัก แต่ก็พยายามพูดกับพวกเราจนได้ ส่วนอีกคนหนึ่งที่ผมคุยด้วยนานมาก เขาบอกว่าเคยทำงานล้างจานที่ MIT เมื่อห้าปีก่อน

จากการสอบถามนักศึกษาที่จัดกิจกรรมนี้ก็ได้ทราบข้อมูลที่น่าสนใจหลายอย่างเกี่ยวกับ CASPAR ประการแรก อาคารที่ใช้อุ้มนั้นเป็นของ MIT โดยทางมหาวิทยาลัยยินดีให้ CASPAR ใช้อาคารได้โดยไม่คิดค่าเช่าแต่อย่างใด การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั่วไปนั้นเข้าใจว่าได้มาจากการบริจาคเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอาหารนั้นก็ได้จาก Food Bank (หมายถึงองค์กรที่ทำหน้าที่รับบริจาคอาหารและนำอาหารนั้นไปแจกจ่ายให้กับคนที่ต้องการอาหารต่อไป) การทำงานส่วนใหญ่ก็มาจากอาสาสมัครที่ผลิตกันมาทำงานให้ เจ้าหน้าที่ประจำมีประมาณสองสามคนซึ่งคาดว่า น่าจะได้เงินเดือนน้อยมาก CASPAR นั้นได้เงินช่วยเหลือจากรัฐบ้าง แต่หลังจากเหตุการณ์ก่อการร้ายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๔ เงินช่วยเหลือก็ลดน้อยลง คิดแล้วก็น่าสลดใจไม่น้อยที่เงินจำนวนมากถูกนำไปใช้ในสงครามแทนที่จะนำมาใช้ในการดูแลคนที่ต้องการความช่วยเหลือในประเทศ

ก่อนจะจบเรื่องเล่าถึงกิจกรรม IAP ผมก็อยากเล่ากิจกรรมแปลกแต่จริงให้ฟังสักเล็กน้อย กิจกรรมแรกก็คือ **การหาคู่ออนไลน์ (On-Line Dating)** โดยจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีเอกสารแจก ทำแบบฝึกหัดชนิดที่ทำคนเดียวและทำเป็นกลุ่ม เรียนรู้การหาบริการการหาคู่ออนไลน์ที่เหมาะสมกับความต้องการของตน การโฆษณาตัวเอง การติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ และการพบกันโดยตรงอย่างปลอดภัย อีกเรื่องอาจจัดได้ว่าเป็นกิจกรรม IAP ที่มีการประชาสัมพันธ์มากที่สุด นั่นคือ **โรงเรียนสร้างเสน่ห์ ๒๐๐๔ (Charm School 2004)** มีการคิดป้ายลวงหน้าหลายอาทิตย์แทบทุกมุมของมหาวิทยาลัย ป้ายนั้นมีทั้งขนาดเล็กและใหญ่หลากหลายสีสันอันสะดุดตาแก่ผู้พบเห็นเป็นอันมาก การอบรมนี้จัดโดย Division of Student Life มีการอุทิศเวลามากถึง ๕ ๑/๒ ชั่วโมง สำหรับคนที่อยากเรียนรู้การสร้างเสน่ห์ให้กับตนเองให้เป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม เช่น การถามเพื่อที่จะขอไปออกเดทด้วย สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมที่ทะเยอทะยานสูงสุดจำนวนหนึ่ง จะได้รับปริญญาอย่างเป็นทางการจาก Charm School ส่วนเรื่องสุดท้ายผมขอใช้ชื่อทับศัพท์นะครั้นว่า **“Sex Toys 101”** กิจกรรมนี้ปิดป้ายประกาศทั่วมหาวิทยาลัยว่าเป็นกิจกรรมของ IAP (แต่ไม่มีลงพิมพ์ในหนังสือ และเว็บไซต์ของ IAP) ในป้ายบอกว่า เป็นการแนะนำที่เร้าใจในการใช้ของเล่นเหล่านั้นผ่านผู้เชี่ยวชาญในบรรยากาศที่เป็นกันเองและสามารถซื้อของเล่นเหล่านั้นได้อีกด้วย ผมคิดว่าการจัดกิจกรรมเหล่านี้ก็สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกิจกรรมทางเพศของคนในประเทศนี้พอสมควร

อ้อ ผมเกือบลืมบอกไปครั้นว่า ผมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสามอย่างหลังแต่อย่างใดนะครั้น ผมได้ข้อมูลมาจากการประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยเท่านั้น โปรดอย่าได้เข้าใจผมผิดเป็นอันขาด ☺

โดยสรุป IAP เป็นแนวคิดการจัดกิจกรรมที่ดีและน่าสนใจมาก เราอาจจะลองนำไปประยุกต์เพื่อสร้างช่วงกิจกรรมอิสระในมหาวิทยาลัยที่เมืองไทย อาจจะลองทำคู่มืออาทิตย์หนึ่งก็ได้แล้วลองประเมินผลและปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป การที่ผมได้มาศึกษาที่มหาลัยที่มีชื่อเสียงมากอย่าง MIT นั้น ก็ทำให้ผมเห็นชัดเจนว่า เรื่องการจัดการนั้นสำคัญไม่แพ้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาทีเดียว ที่นี้เขารู้จักจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการเรียนการสอน การวิจัย และการทำกิจกรรม จึงทำให้สมาชิกของ MIT ได้เรียนรู้และสร้างผลงานทางวิชาการและกิจกรรมด้านอื่นๆ ออกมามากมาย ทำให้คนที่มีความรู้ความสามารถต้องการมาอยู่ที่นี่ แต่ชื่อเสียงของเขาก็คือเขาส่งระบบที่มีความเครียดสูงเกินไป ผมว่ามหาวิทยาลัยและองค์กรต่างๆ ในเมืองไทย ควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการให้มาก

จีน ศึกษาจากสิ่งที่มีคนทำไว้แล้ว แล้วนำมาทดลองปรับปรุงแก้ไขและประยุกต์ใช้ในแนวทางที่เหมาะสมกับสังคมไทย
เพื่อทำให้คนไทยได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง และ มีความสุข กับการทำงานด้วยต่อไป